

การศึกษาแนวทางส่งเสริมการบูรณาการมิติหญิงชาย เพื่อการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ความท้าทายเชิงวิชาการ

- เป็นครั้งแรกที่มีความพยายามในการเชื่อมโยงแนวคิดเรื่อง**ความเสมอภาคหญิงชายและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** โดยมุ่งหาความสัมพันธ์ของทั้งสองแนวคิดและหาวิธีบูรณาการทั้งสองแนวคิดไปสู่ภาคปฏิบัติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การบูรณาการมิติหญิงชาย (Gender Mainstreaming) ในแผนงานโครงการและกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 125 กรม 4 องค์การอิสระ รวม 129 แห่ง
2. เพื่อศึกษา วิจัย สร้างองค์ความรู้ รวมทั้งรูปแบบ (Model) แนวทางการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายเพื่อการบูรณาการบนหลักการเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์(ต่อ)

3. เพื่อให้ได้แนวทางการดำเนินการสำหรับสำนักงาน
กิจการสตรีและสถาบันครอบครัวที่เหมาะสมในการ
ประยุกต์ใช้ผลักดันการบูรณาการมิติหญิงชายบน
หลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่หน่วยงานภาครัฐ
4. เพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยให้หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง
ได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

วิธีการดำเนินงานเพื่อตอบวัตถุประสงค์

- คณะวิจัยได้ดำเนินการด้วยวิธีการหลายประการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในหลายระดับและหลายมิติ เช่น

**การศึกษาจากเอกสาร
และทบทวน**

วรรณกรรม

- ความเสมอภาค

หญิงชาย

- เศรษฐกิจพอเพียง

กรณีศึกษา

- ฟิลิปปีนส์

- ฟินแลนด์

- นิวซีแลนด์

- รวันดา

การสำรวจความ

คิดเห็นภาคประชาชน

- การรับรู้ต่อปัญหา

ความไม่เสมอภาค

- การดำเนินการของ

ภาครัฐเพื่อส่งเสริม

ความเสมอภาค

- การบูรณาการมิติ

หญิงชายกับเศรษฐกิจ

พอเพียง

หน่วยงานที่ปฏิบัติ

หน้าที่โดยตรง (สค.)

- การสัมภาษณ์เชิงลึก

ทั้งระดับผู้บริหารและ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

การสำรวจความคิดเห็น

ภาครัฐ

- 129 หน่วยงาน

- วิเคราะห์แผนงาน

โครงการ กิจกรรม

- การสัมภาษณ์เชิงลึก

- ระดมความคิดเห็น

การวิเคราะห์แผนงาน โครงการ กิจกรรมของ หน่วยงานภาครัฐและองค์กรอิสระต่าง ๆ

- มีความแตกต่างหลากหลาย
- แบ่งระดับได้ 15 ประเภท

แผนงาน โครงการและกิจกรรม
(151 โครงการ)

ขั้นตอนที่ 1

พิจารณาความเกี่ยวข้องกับมิติหญิงชาย/หลักเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการที่ไม่เกี่ยวกับทั้งมิติ หญิง
ชายและหลักการเศรษฐกิจ
พอเพียง (8 โครงการ)

โครงการที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็น
ผู้หญิงแต่ไม่ได้เน้นมิติหญิงชาย
(7 โครงการ)

โครงการที่มีมิติหญิงชาย
(122 โครงการ)

โครงการที่มีมิติเศรษฐกิจ
พอเพียง (14 โครงการ)

โครงการที่มีการบูรณาการมิติ
หญิงชายบนหลักการ
เศรษฐกิจพอเพียง (ไม่มี)

ขั้นตอนที่ 2

พิจารณาลักษณะงาน

งานในหน้าที่โดยตรง(56 โครงการ)

งานที่มีมิติหญิงชายแต่ไม่มาก (7 โครงการ)

งานที่มีเฉพาะการจำแนกเพศ (6 โครงการ)

งานที่มีการจำแนกเพศและการวิเคราะห์มิติหญิงชาย (8 โครงการ)

งานที่มีการจัดทำฐานข้อมูลจำแนกเพศ (12 โครงการ)

งานที่มีมิติหญิงชายเพื่อประโยชน์ของผู้รับบริการ (15 โครงการ)

งานให้บริการภายนอกที่มีการจำแนกเพศ (8 โครงการ)

งานพิเศษอื่นๆ (66 โครงการ)

งานที่เน้นการบูรณาการและสร้างความเสมอภาค
หญิงชายเพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน (30
โครงการ)

การทำแผนปฏิบัติการ (2 โครงการ)

งานการปรับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและ
สภาพแวดล้อมในหน่วยงาน (8 โครงการ)

งานประชาสัมพันธ์/เผยแพร่ข้อมูลและจัดนิทรรศการ
เกี่ยวกับผู้หญิงและความเสมอภาคหญิงชาย
(13 โครงการ)

งานสร้างเครือข่าย (6 โครงการ)

การร่วมมือแลกเปลี่ยนกับ สค./หน่วยงานอื่นๆ
(7 โครงการ)

ระดับความเข้มข้นในการสร้างความเสมอภาคหญิงชาย

ขั้นตอนที่ 3

งานการปรับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและสภาพแวดล้อมใน
หน่วยงาน (8 โครงการ)

การทำแผนปฏิบัติการ (2 โครงการ)

งานที่เน้นการบูรณาการและสร้างความเสมอภาคหญิงชาย
เพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน (30 โครงการ)

งานที่มีมิติหญิงชายเพื่อประโยชน์ของผู้รับบริการ (15 โครงการ)

งานประชาสัมพันธ์/เผยแพร่ข้อมูลและจัดนิทรรศการ
เกี่ยวกับผู้หญิงและความเสมอภาคหญิงชาย (13 โครงการ)

งานสร้างเครือข่าย (6 โครงการ)

งานที่มีการจัดทำฐานข้อมูลจำแนกเพศ (12 โครงการ)

งานที่มีการจำแนกเพศและการวิเคราะห์มิติหญิงชาย (8 โครงการ)

การร่วมมือแลกเปลี่ยนกับ สค./หน่วยงานอื่นๆ (7 โครงการ)

งานให้บริการภายนอกที่มีการจำแนกเพศ (8 โครงการ)

งานที่มีเฉพาะการจำแนกเพศ (6 โครงการ)

งานที่มีมิติหญิงชายแต่ไม่มาก (7 โครงการ)

ทักษะและประสบการณ์ของหน่วยงานภาครัฐ

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ CGEO และ GFP

- **CGEO**

- ความเข้าใจและทัศนคติของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการขับเคลื่อน
 - “แม้จะขับเคลื่อนได้ในระดับผู้ปฏิบัติงาน แต่ก็เหมือนเครื่องจักรที่ขาดน้ำมัน...”
 - ปัญหาอาจเกิดจากการขาดความเข้าใจในภาพรวม/ การเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้บริหาร

- **GFP**

- เป็นกลไกสำคัญที่สุดที่ทำให้การขับเคลื่อนมีความต่อเนื่อง
- การที่ GFP ขึ้นตรงกับกองการเจ้าหน้าที่ทำให้มีข้อจำกัดในขอบข่ายของเนื้องาน (ความเสมอภาคมีขอบเขตกว้างกว่างานด้านบุคคลากร)

การส่งเสริมความเสมอภาค: งานฝาก หรือ งานหลัก?

- งานส่งเสริมความเสมอภาคมักถูกมองว่าเป็น “หน้าที่เสริม นอกภารกิจ” หรือเป็น “งานฝาก” จากหน่วยงานอื่น
- ปัญหาการขาดงบประมาณสนับสนุน ทำให้เป็นเพิ่มภาระ แก่ หน่วยงานและต่อเจ้าหน้าที่
- ข้อเสนอจากหน่วยงาน
 - ควรพยายามเขียนเนื้อหาของโครงการให้สอดคล้องกับภารกิจหลัก
 - การบูรณาการมิติหญิงชายลงในเนื้องานประจำที่ทำอยู่

ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ต่อประเด็นมิติหญิงชาย

- บุคลากรต้องไม่มองว่าเรื่องความเสมอภาคหญิงชายเป็นเรื่องวิชาการที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ แต่เป็นเรื่องของวิถีชีวิต
- หากบุคลากรในหน่วยงานเห็นถึงประโยชน์ของความเสมอภาคว่าจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ก็จะเลิกมองว่าเป็นภาระ
- การสร้างความเข้าใจในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานทำได้หลายช่องทาง เช่น ผ่านการประชุม การใช้ **intranet** การจัดกิจกรรมภายใน ฯลฯ

การจัดสรรงบประมาณ

- การขาดงบประมาณสนับสนุนเป็นเหตุผลหลักที่เป็นอุปสรรคต่องาน
- ระบบการจัดสรรงบประมาณใหม่ที่นำเสนอ
 - Gender Budgeting (การจัดสรรงบประมาณที่คำนึงถึงมิติหญิงชาย) เช่น ในฟิลิปปินส์
 - Cluster Budgeting (การจัดทำงบประมาณตามกลุ่มงาน) เช่น การรวมงบประมาณของหลายหน่วยงานตามภารกิจ และให้สามารถทำงานข้ามกรม ข้ามหน่วยงานได้

ความคาดหวังต่อบทบาทสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

- ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ
 - สร้างความเข้าใจและองค์ความรู้ด้านมิติหญิงชาย เพื่อไม่ให้มองว่าเป็นเรื่องแปลกแยก
 - ให้ความช่วยเหลือในด้านการออกแบบโครงการ
 - ให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานนั้น ๆ
 - เผยแพร่ตัวอย่างที่ดีเพื่อเป็นต้นแบบ
- ด้านการทำงานเชิงรุก
 - เป็นองค์กรแกนนำในการศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงการบูรณาการมิติหญิงชาย (Gender Budgeting)

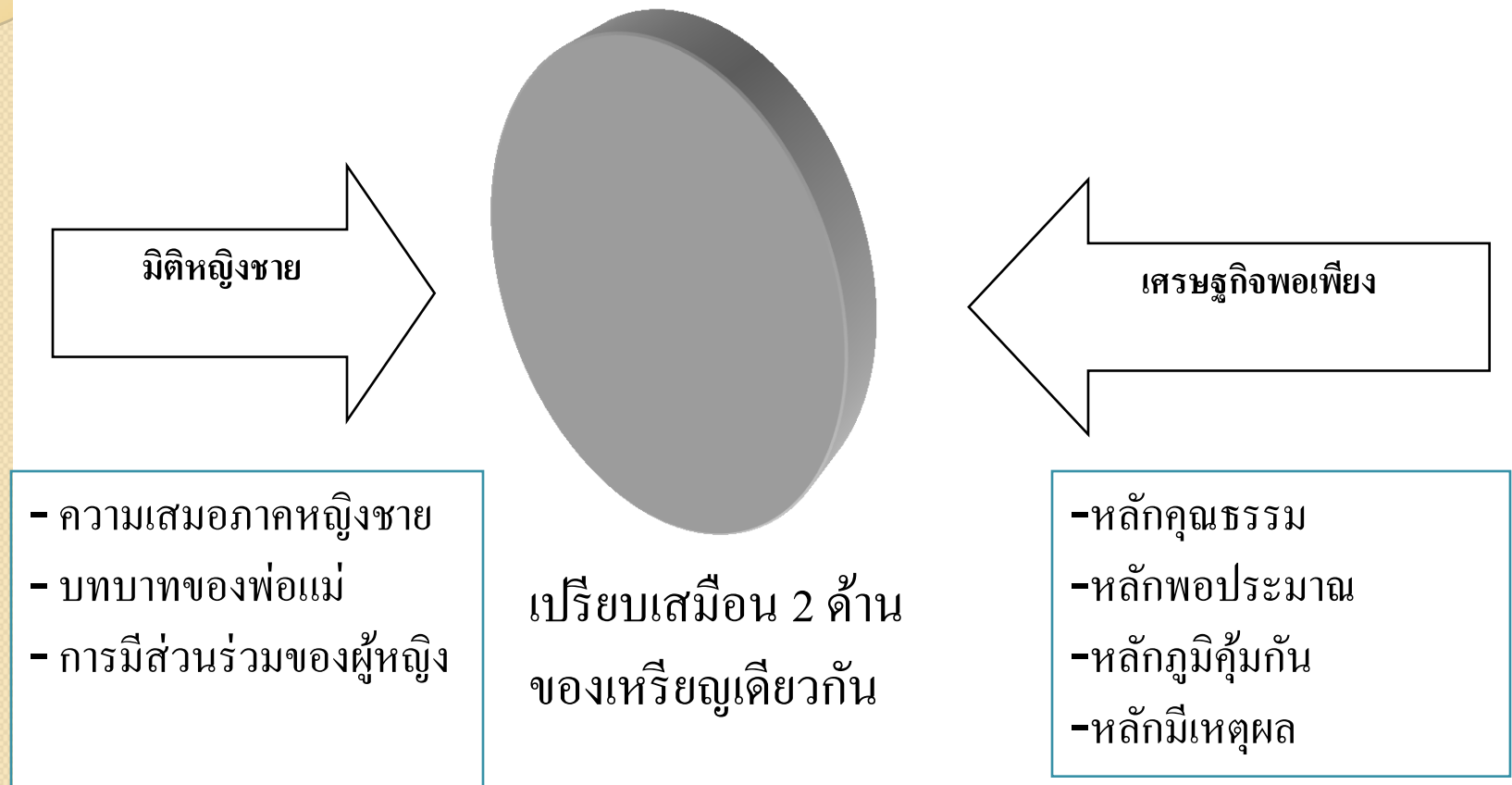
โจทย์ที่ทำหายอย่างยิ่งของงานวิจัยนี้

ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่าง

หลักความเสมอภาคของหญิงชายกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียง

ความสัมพันธ์ระหว่างความเสมอภาคหญิงชายกับ หลักการเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเสมอภาค หญิงชายกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียง

ความเสมอภาคหญิงชาย

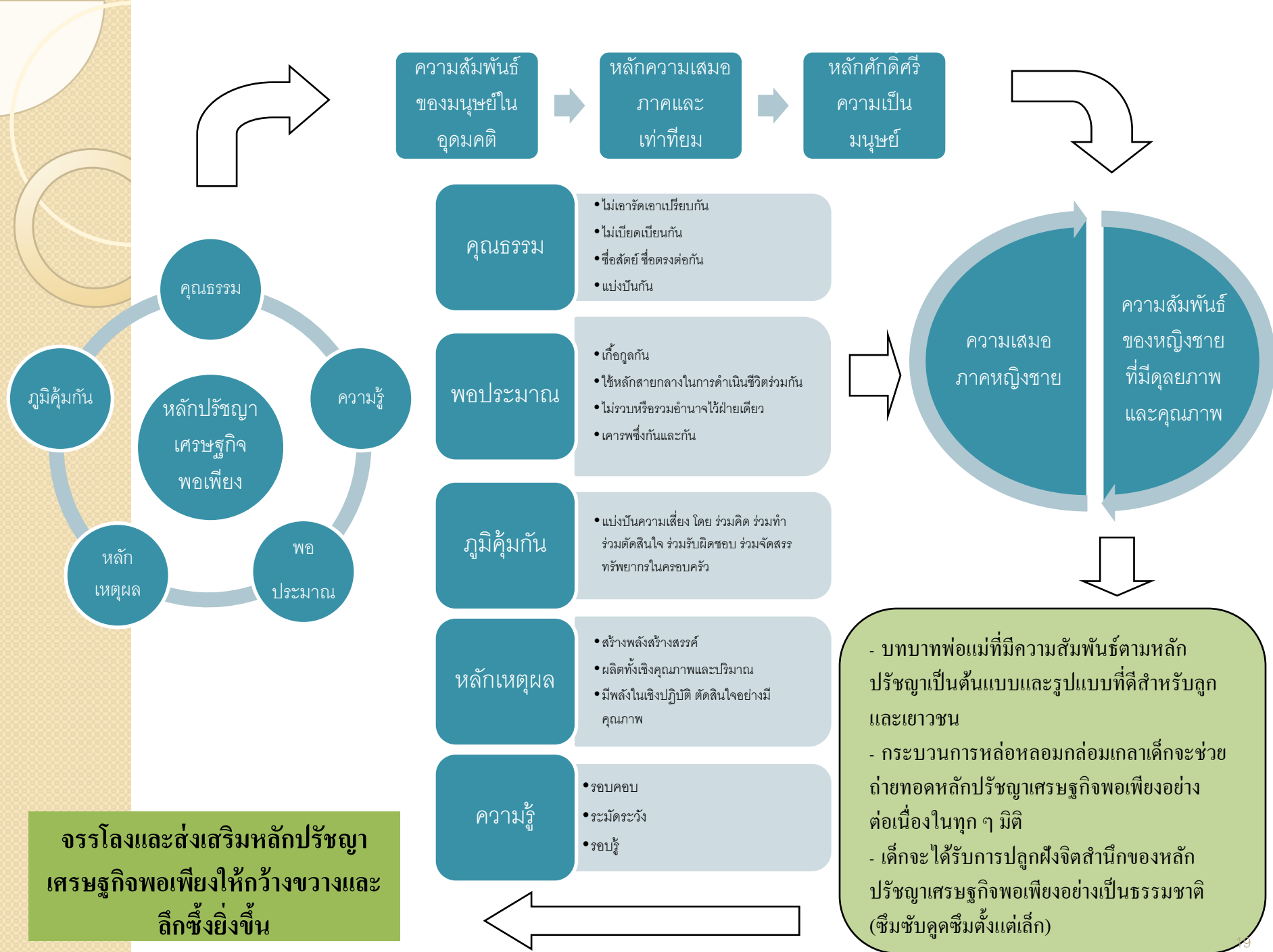
- เมื่อผู้หญิงมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรเท่าเทียมกับผู้ชาย จะช่วยลดความเสี่ยงในการลงทุน และเพิ่มโอกาสในการออม
- ผู้หญิงสามารถนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นธรรมชาติ
- ผู้หญิงมีบทบาทในการถ่ายทอดหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ลูก

เศรษฐกิจพอเพียง

- หลักการเศรษฐกิจพอเพียงสามารถหนุนเสริมหรือเป็นเข็มทิศในการปลูกฝังเจตคติตลอดจนพฤติกรรมของความเสมอภาค
- หลักการเศรษฐกิจพอเพียงจะขยายผลได้น้อยและไม่รวดเร็วหากผู้หญิงไม่มีบทบาทและไม่มีส่วนร่วม

รูปแบบการบูรณาการมิติหญิงชาย
ตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

คณะวิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น คือ

- การดำเนินงานของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
- การขับเคลื่อนเพื่อบูรณาการมติหญิงชายบนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินงานของสำนักงานกิจการสตรีและ สถาบันครอบครัว

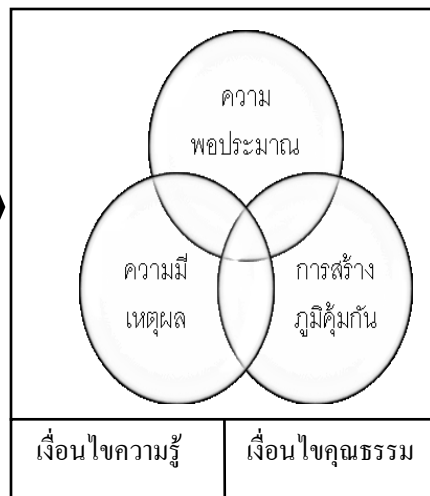
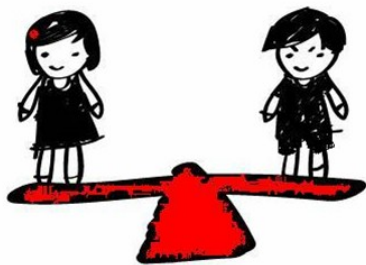
- ทบทวนภารกิจหลักและรองอย่างเหมาะสม รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของภารกิจให้เกิดความชัดเจน จะช่วยให้สำนักงาน ฯ สามารถทำงานในเชิงรุกได้มากขึ้น ทำให้ผลงานมีน้ำหนัก และมีผลอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

การขับเคลื่อนเพื่อบรรณาการมิติหญิงชายบน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ควรนำเสนอ
และเผยแพร่อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับความเชื่อมโยงของ
หลักคุณธรรมและหลักเหตุผลกับความเสมอภาคหญิงชาย
- ในการรณรงค์เรื่องความเสมอภาคหญิงชาย ควรเน้นมิติทาง
จิตใจของทั้งสองแนวคิด ให้บุคคลเข้าใจและตระหนักใน
สาระสำคัญของแนวคิดอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดจิตร่วม จน
เป็นพลังให้การรณรงค์ได้ผลอย่างสมบูรณ์

การขับเคลื่อนเพื่อบรรณาการมิติหญิงชายบน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง(ต่อ)

- การขยายความเรื่องบทบาทของผู้หญิงในการช่วยจรรโลงและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ควรใช้วิธีสื่อสารที่น่าสนใจและโดนใจ เช่น การใช้เรื่องราวในชีวิตจริง
- ประเด็นเรื่อง ความเสมอภาคของหญิงชายจะช่วยให้ครอบครัวและสังคมมีคุณภาพและมีผลต่อการป้องกันความเสี่ยง เป็นประเด็นที่น่าจะนำมาเผยแพร่และรณรงค์ได้เช่นกัน

การบูรณาการมิติหญิงชายเพื่อการพัฒนา
ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จบการนำเสนอ